

בית-משפט השלום בתל אביב - יפו

26 בנובמבר 2020

ת"א 10859-02-20 עמותת טרון למען
זכויות משתמשים ברשת נ' ברלנד ואח'

לפני: כבוד השופט גיא הימן
התובעים: 1. עמותת טרון למען זכויות משתמשים ברשת (ע"ר),
580618551
2. פלוני
3. פלונית

נגד

הנתבעים: 1. אליעזר ברלנד (בן חיים)
2. Facebook Inc.
3. Facebook Ireland Limited
4. פייסבוק ישראל (נמחקה, 12.11.2020)
5. YouTube LLC
6. Google LLC
7. היועץ המשפטי לממשלה

בשם התובעים: עו"ד גיא אופיר; עו"ד בן לוי
בשם נתבע 1: עו"ד בתיה זקס
בשם נתבעות 2-4: עו"ד שי כגן; עו"ד פיני דואק;
עו"ד שירה ליפשיץ
בשם נתבעות 5 ו-6: עו"ד רות לובן; עו"ד תמר דרורי
בשם נתבע 7: לא הוגשה התייחסות

פסק-דין (חלקי)

1. חלקים לא מבוטלים מתובענה זו שוב לא יוכלו לעמוד להמשך-הבירור. זאת, בין בהעדר-יריבות או מעמד בהליך האזרחי; בין בהעדרה של עילה; ובין בהעדר סמכות לבית-משפט זה להושיט איזה מן הסעדים המבוקשים. בקלות, שמא אומר קלות-יתר, מצא מי מהתובעים מקום להניח לפניו של בית-המשפט מחלוקת טעונה ומורכבת, בלי לתן את הדעת די הצורך על מידתו של הצידוק אשר בדבר.

העדר-מעמד לתובעת 1

2. זהו הליך אזרחי – תביעה אישית, להבדיל מתובענה ייצוגית, של כל אחד משלושת התובעים. מבוקש לתן צווי-עשה נגד כל אחת מנתבעות 2, 3, 5 ו-6 ואת כל הנתבעים לחייב, יחד ולחוד, בסעד כספי בן לא פחות מ-500 אלף שקלים. ביסוד-הדברים פגיעה, שלפי הנטען נגרמה ועוד נגרמת בשל פרסומים, שמפרסם נתבע 1 או מי מטעמו, בעמודי-פייסבוק ובערוצים בפלטפורמת (בעברית: מִסְדָּת) הסרטונים יוטיוב. פרסומים אלה מקימים, לפי הנטען, עוולות לפי חוק איסור לשון-הרע, התשכ"ה-1965; פוגעים בפרטיותו של אדם בניגוד להוראותיו של [חוק הגנת הפרטיות](#), התשמ"א-1981; מפרים צו של איסור-פרסום ומקימים עוולה של הפרת חובה חקוקה לפי [סעיף 63 לפקודת הנוזיקין](#) [נוסח חדש]. אך לתובעים לא נמצא די במסלולים אלה של הדין. הם ביקשו להלך גם בזה הטוען לפגיעה צרכנית, לפי [הסעיף השני לחוק הגנת הצרכן](#), התשמ"א-1981, בטענה כי נתבע 1 מוכר "תרופות"-סרק ומטעה בכך את הנקשרים עמו בעסקה לרכישתן. בהתבסס על אותן טענות הלינו התובעים, עוד, על הפרתן של ההוראות החקוקות אשר [בסעיף השני לפקודת הרוקחים](#) [נוסח חדש], התשמ"א-1981 [ובסעיף השלישי לפקודת הרופאים](#) [נוסח חדש], התשל"ז-1976 ושל ההוראות [מחוק העונשין](#), התשל"ז-1977, האוסרות לקבל דבר במרמה.

3. תובעת 1 לא רכשה דבר מנתבע 1. היא לא הוטעתה לקנות ממנו מיני רפואות או, חלילה, רפואות-אליל. שום פרסום לא הוציא את דיבתה רעה. פרטיותה, ככל שניתן להכיר בכזו כשמדובר בעמותה ואינני קובע מסמרות, לא נפגעה. התובעת אף אינה ענינו של הצו לאיסור-פרסום אשר, לפי הטענה, הופר. תחת זאת הוסבר מעמדה הליך זה בהיותה "עמותה הפועלת לפיקוח על תאגידיים אינטרנטיים רב לאומיים, שמירה על פרטיות וזכויות האדם באינטרנט ו/או בדיגיטל ו/או בסלולר" (פסקה מס' 1 לכתב-התביעה). התואר הזה הוא, ודאי, תואר נכבד ואפשר כי התובעת, המתהדרת בו, רואה את עצמה אמונה על שירות חברתי וציבורי מן המעלה הראשונה. דבר זה, אפילו אם ראוי הוא להערכה, אינו מקנה לתובעת, לפי משפטנו המוכר, זכות לתבוע, עבור הציבור או חלק הימנו, סעד בהליך אזרחי-נוזיקי.

4. ארגונים, ובכלל זה עמותות, הפועלים לקידומן של מטרות חברתיות וציבוריות חשובות הם, להשקפתי, משתתפים רבי-ערך וחשיבות בשיח האזרחי והמשפטי שלנו. בערכאות-המשפט הם השיאו, לא אחת, תרומה סגולית וכמו אין שנייה לה, בשמשם פֶּה לציבור בלתי מסוים של בעלי-זכויות או ליחיד, שהתקשה למצוא קול לענינו. ברם את כינויים הידוע: "ארגוני החברה האזרחית" לא נוכל לבלבל עם כלליו של המשפט האזרחי. בזה האחרון מוגבל מעמדם של הצדדים להליך בידי הדין. לארגונים ציבוריים אין בו מעמד, ככאלה, בהעדרה של עילה אישית.

5. [תקנות סדר הדין האזרחי](#) מכירות בתובע, שהוא בחזקת נציג של אחר. ענין זה עלה בפסיקתנו, למשל, בהקשר של יורשים של עיזבון או של נאמנים מכוחו של הסדר-נאמנות (ע"א [484/72 הנאמנים על רכוש מצגר נ' אילון, פ"ד כז\(2\) 782 \(1973\)](#); ע"א [4396/90 רוזנמן נ' ד"ר קריגר, פ"ד מו\(3\) 254, 258 \(1992\)](#); ע"א [5685/94 עמותת א.ל.ע.ד. אל עיר דוד נ' עיזבון המנוח אלעבסי, פ"ד נג\(4\) 730, 738 \(1999\)](#)). ברם את הוראתה זו של [תקנה 11](#) לתקנות, הקובעת כי "מקום שהתובע תובע בחזקת נציג או שהנתבע נתבע בחזקת נציג, צריך שכתב התביעה יראה בחזקת מי הוא תובע או נתבע", לא פירשה הפסיקה, אף לא נתבקשה לפרש, מקימה מעמד לגורם, שלא בא בנעליו של תובע אלא מבקש לשמש לו פה מכוח שליחות ציבורית שהוא, הגורם הזה, מייעד לעצמו. ממילא נהיר כי איש לא הסמיך את התובעת לשמש עבורו "נציג", כמובנו בתקנה הנזכרת, בהליך שלפני. [תקנה 12](#) לתקנות מוסיפה ודורשת כי תובע, שהוא נציג, יראה "שעשה את כל הדרוש כדי שיוכל להגיש תובענה באותו נושא" ובכלל זה, להבנתי, כי יראה שלא ניתן היה להגיש את התובענה באמצעותו של תובע שאיננו נציג.

6. הכוח לקדם ענינים ציבוריים חשובים באמצעותו של ההליך האזרחי בבתי-המשפט יוחד במשפטנו למוסד התביעה הייצוגית. "[חוק תובענות ייצוגיות](#)", כתבה כבוד השופטת אסתר חיות, "נועד, בראש ובראשונה, להיות כלי לקידום אינטרסים ציבוריים" (אסתר [חיות "התובענה הייצוגית ככלי לאכיפה אזרחית-ציבורית"](#) משפט ועסקים יט 935, 936 (2016)). יסודו של רעיון זה הוא בייחוד בקושי הרובץ, מסיבות שונות, לפתחו של תובע יחיד להביא את ענינו האישי לפניהן של ערכאות-המשפט האזרחי. ברם אפילו יסוד זה אינו פוטר, ככלל, את התובע הייצוגי מחובת-ההישענות על עילה אישית, קודם שהוא מציג את עילתו של ציבור, שאת עצמותיו הוא מניח לפניו של בית-המשפט.

התיקון הרביעי [לחוק תובענות ייצוגיות](#), התשס"ו-2006 אמנם הכיר, בחריג לדרישת-העילה האישית, במעמדו של ארגון "בתביעה [יייצוגית] שבתחום אחת המטרות הציבוריות שבהן [הוא] עוסק". לכך יוחדה הוראתו של [סעיף 4\(א\)\(3\)](#) לחוק (ע"א [7842/16](#) אדם טבע ודין – אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' פירסק, בפסקה 19 לפסק-הדין (פורסם באתר הרשות השופטת, [פורסם בנבו], 27.9.2017); ע"מ [6889/19](#) נוקראי נ' רשות המיסים (פורסם באתר הרשות השופטת, [פורסם בנבו], 24.5.2020)). ברם לא זו בלבד שמעמד שכזה מסור אך בהליך של תביעה ייצוגית, שלא כמו ההליך שלפני, אלא שהוראה זו מוסיפה ומחייבת את הארגון התובע להראות, תנאי לקנייתו של מעמד בבית-המשפט, כי "קיים קושי להגיש את הבקשה בידי

[תובע ייצוגי שהוא] אדם". על משמעותו של הדבר כתב, בבית-המשפט העליון, כבוד השופט דר' יורם דנציגר:

"יש לנקוט גישה מצמצמת וזהירה בשאלת פרשנות סעיף 4(א)(3) לחוק. הסרת החסמים הפרוצדוראליים באופן בלתי זהיר, שיאפשר לארגונים להגיש בקשות לאישור תובענות ייצוגיות ללא מגבלות, עלולה להגדיל את היקף התופעה של הגשת תביעות סרק, גם במקרים שבהם לכאורה לא קיימת בעיה ממשית להגיש את אותן הבקשות בידי תובעים בעלי עילת תביעה אישית... ניכר שהמחוקק ביקש אמנם לפתוח את השער להגשת תובענות ייצוגיות גם לארגונים, אך עם זאת לא נטש לגמרי את המודל אשר נהג בשיטת המשפט הישראלית טרם חקיקת החוק, שבו הגורם המגיש את התובענה הייצוגית נדרש להיות חבר בקבוצה הנפגעת" (רע"א 6897/14 רדיו קול ברמה בע"מ נ' קולך – פורום נשים דתיות, בפסקה 32 לפסק-דינו (פורסם באתר הרשות השופטת, [פורסם בנבו], 9.12.2015)).

7. צר לי אך אינני רואה עין בעין עם התובעת, בטענתה כי הואיל ו"קיים קושי למצוא אנשים 'בשר ודם' אשר יפעלו נגד [נתבע 1] וחסידי, לתובעת 1 זכות עמידה" (פסקה 64 לכתב-התביעה). לא זו בלבד, שטענה זו נטענה בעלמא וללא תימוכין כלשהם; לא זו בלבד, שאין לפני בקשה לאישורה של תובענה ייצוגית וממילא לא התבקש בית-המשפט לאשר לתובעת 1 להיות צד להליך; ולא זו בלבד שמתקשה אתה ליישב את הקושי הנטען הזה עם העובדה כי, לצדה של תובעת 1, הוגשה התובענה בידי שניים, בשר ודם ממש ובזאת סולק אפילו החשש, שבו דיברה כבוד השופטת דפנה ברק-ארז כי ההליך האישי "צפוי לעמת את התובע או התובעת עם קבוצת השייכות החברתית-קהילתית שלו" (שם, בפסקה הרביעית לפסק-דינה); אלא, שהתקשיתי להבין כיצד קושי מן הסוג המדובר מקים לתובעת, לשיטתה, לא רק זכות לעתור לסעדים של ציווי אלא לבקש, ללא אהר מכיסה-היא, פיצוי כספי בגין עוולות שלא בוצעו נגדה.

לשיטתי, לתובעת 1 אין כל מעמד בהליך זה ואין היא זכאית לתבוע, ממי מן הנתבעים, איזה מן הסעדים המבוקשים.

העדר-סמכות לבית-משפט זה

8. קושי מיוחד נגע בעתירתם של התובעים לצוות על הפלטפורמות הנתבעות – פייסבוק ויוטיוב – שלא לאפשר לנתבע 1 להחזיק בן חשבון או לנהל באמצעותן ערוצים לפרסום של ביטויים. ראש לדברים מעורר הסעד המבוקש אי-נוחות רבתי. כך התבקש בית-המשפט לעשות:

”בית המשפט מתבקש ליתן צו מניעה קבוע שהנתבע 1, עברייני מין מורשע, ומי שעומד בראש קהילה עם מאפיינים כיתתיים, אינו רשאי בעצמו או באמצעות אחרים להחזיק בדף פייסבוק, פרופיל פייסבוק וערוץ יוטיוב בהם מוצגים תכנים, משנתו, וסגולותיו המיסטיות הלכאוריות... [ו]ליתן לנתבעות 2-6 צו עשה, המורה להן לסגור את עמודי הפייסבוק וחשבונות היוטיוב נשוא התביעה, וכל עמוד/ערוץ אחר אשר ידווח להן בגין פרסום תכנים דומים לאלו המופצים בפרסומים נושא התובענה” (פסקת-הפתיחה ופסקה 113 לכתב-התביעה המתוקן).

הקושי הפרוצדוראלי הוא החלק הקל. על פניו, סעדי-הציווי שהתבקשו אינם ניתנים לכימות כספי. אין הם נגזרים, כל עיקר, מן הסעד הכספי שנתבקש והוא, לעצמו, בסמכותו העניינית של בית-משפט השלום. יישומה, הפשוט והמתחייב, של הוראתו של [סעיף 51\(א\)\(2\)](#) [לחוק בתי המשפט](#) [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 משמיע כי בית-משפט זה נעדר סמכות עניינית לדון בסעדי-התובענה שאינם כספיים.

9. אך זו, כאמור, הבעיה הקלה יותר. אינני רואה מקום להיכנס, בגדרה של החלטתי זו המקדמית, לטענותיהם של התובעים בכל הנוגע למהות-פעילותו של נתבע 1. ענין זה יונח, אם יידרש, לעתו. ברם מה שמבוקש כאן אינו יכול להיקרא אלא כקריאה לצנזור, כך ולא אחרת, של תכנים ברשת-האינטרנט, בידיו של בית-המשפט ובאמצעותו של צו שיפוטי. לא זו בלבד, אלא שבית-המשפט נקרא כאן להבחין בין ביטויים לפי תוכנם, לפי מידת-הרציונאליות (ומנגד: מידת-”המיסטיות”) שבהם ולפי מידת-התיישבותם עם תפישת-טוב בה, כך נהיר, מצדדים התובעים. בסעדי-הציווי גלומה גריעה ניכרת מחופש-הביטוי, אולי הרבה ביותר האפשרית בצו של בית-משפט.

חוסר-הנוחות נובע מן החשש שברתימתו של בית-המשפט לעיצובם של תכנים והם נחלתו של המדיום הציבורי ובייחוד של רשתות חברתיות ושל פלטפורמות אינטרנטיות אחרות. את עתירתם זו של התובעים אין להבין אלא כקריאה להתערבות תוכנית, שאינה סילוקו של

ביטוי פרטני אשר גרם לפגיעה מוכחת, אלא מניעה מראש של אפשרות של גורם פלוני לפרסם את תכניו. לעצמי נמצאתי תוהה כלום בזאת משיאה התובעת תרומה לעולם המקוון, או שמאיימת היא דווקא לגרוע הימנו וליטול מרעיון בסיסי של חירות הנקשר בו. כלום אין סיכון כי נזקה של התערבות מן הסוג הזה יתברר רב מתועלתה? כלום ניתן, באמת, לקשור בין הסעד המבוקש לבין המטרות החשובות, שהעמותה או אחרות כמותה ביקשו, לכתחילה, לקדם?

10. אך מעבר לשאלה אם ראוי הוא או שלא להורות כמבוקש בתביעה זו, נהירה בעיני עובדה אחת של יסוד: בית-המשפט נקרא כאן ליצור באמצעות הפסיקה, ואחר כך לאכוף, הסדר ראשוני בדין, שאין לו אחיזה בהוראה מסמיכה של חוק נתון או לפיו. צר לי אך כל ניסיון לאפשר לתובעים לבאר את מקורה של הסמכות לצוות את המבוקש נתקל במשוכה בלתי-עבירה. לכל היותר ניתן היה לפנות לסמכותו הכללית של בית-המשפט לתן צווים, בענינים של איסור לשון-הרע, של פגיעה בפרטיות ושל עוולות מפקודת-הנזיקין. ברם הוראה יחידה מן הדין, המסמיכה את בית-המשפט לצוות על מפעיליהן של פלטפורמות-אינטרנט לאסור לחלוטין על אדם לעשות בן שימוש, לא מצאתי.

אמת: הצווים אשר התבקשו – פגיעתם בחופש-הביטוי היא מובהקת ועמוקה. בהיקפה; בהתפרשה על מגוון של ביטויים ושל דרכי-ביטוי; בעותרה למנוע מראש קשת רחבה של ביטויים אפשריים, להבדיל מטיפול בדיעבד בביטוי נתון; ובהגבילה שיח, שמטבעו הוא נגיש לציבור רחב של נמענים, משמיעה הקריאה שבפרק הסעדים פגיעה חריפה, כמעט החריפה ביותר שניתן להעלות על הדעת, בזכות היסודית לחירות-הביטוי. זאת, בעת שפסיקתו של בית-המשפט העליון כבר קבעה, וחזרה ושבה וקבעה, כי פגיעה שכזו לא תוכל להיעשות אלא לפי הסמכה שבחקיקה ראשית. אכן, לא בתי-המשפט הם שמוסמכים לקבעה ראשונה, בהושיטם סעד בתובענה שלפניהם, אף לא רשות מרשויות-המנהל כי אם, לבדו, המחוקק הראשי באיזה מן החוקים, שעליהם מבקשת התובענה להישען או בחוק אחר. הלכה יצאה תחת ידיו של בית-המשפט העליון, בהרכב מורחב של שופטים, מפיה של כבוד הנשיאה דורית ביניש, במקובץ לאמור:

“כידוע, פסקת ההגבלה קובעת ארבעה תנאים מצטברים אשר רק בהתקיימם תוכל פגיעה בזכות מוגנת להיות כדין. עניינו של התנאי הראשון – ההסמכה לפי חוק, או מכוח הסמכה מפורשת בו – אינו בתוכנה של הנורמה כי אם בצורך בקיומה. בבסיס הצורך שבהוספת דרישת ה'הסמכה

המפורשת' מצויה המטרה של הגבלת האפשרות לפגיעה בזכויות אדם [שלא] באמצעות חקיק[ה ראשית].

...

שיקולים חוקתיים עשויים לתמוך בפרשנות קפדנית ודווקנית לדרישת ההסמכה המפורשת הקבועה בפסקת ההגבלה, כך שלצורך פגיעה בזכויות מוגנות באמצעות חקיקת משנה לא נסתפק בהסמכה כוללנית, סתמית וגורפת כי אם בהרשאה בלשון ברורה המפרטת את מהות הפגיעה. ככל שעוצמת הפגיעה בזכות תפחת, כך גם יקטן הצורך בעמידה דווקנית על דרישת ההסמכה המפורשת, וניתן יהיה להסתפק בלשון מרוככת יותר ואף בבחינת התכלית הפרטיקולרית של דבר החקיקה המסמיך. לעומת זאת, ככל שעוצמת הפגיעה בזכות תגדל, כך יהיה עלינו לקרוא קריאה דווקנית יותר של דרישת ההסמכה המפורשת" ([דנג"ץ 9411/00 ארקו תעשיות חשמל בע"מ נ' ראש עיריית ראשון לציון, פ"ד סג\(3\) 41, 58; 60 \(2009\)](#)).

בדיון הנוסף בענין ארקו עוגנה העמדה, שהקדימה כבוד הנשיאה והשמיעה בפרשה קודמת, בענינו של יוזמת "המפקד הלאומי". אלא, שלא כמו בענין המאוחר ובו זוהתה הסמכה מפורשת לפגיעה בזכות-היסוד, בפרשת "המפקד הלאומי" שללה כבוד הנשיאה ביניש (בדעת-מיעוט) את הפגיעה בזכות, מן הטעם כי לא נמצאה לה הסמכה מפורשת. כך נכתב:

"לגישתי, בדומה לכל תנאיה המהותיים של פיסקת ההגבלה, יש לפרש את הדרישה ל'הסמכה מפורשת' בחוק בהתאם למכלול נסיבות העניין ובהן טיב הזכות הנפגעת, הטעמים המונחים בבסיסה ועוצמת הפגיעה בה. בהתחשב בכך שהאיסור על תשדירי פרסומת בנושאים פוליטיים הינו איסור מוחלט הפוגע באופן משמעותי, ואף רציני, בחופש הביטוי הפוליטי הזוכה למעמד מרכזי בשיטתנו המשפטית, דעתי היא כי אין בסעיפי ההסמכה הכלליים הקבועים בחקיקה הקיימת, משום 'הסמכה מפורשת' בחוק לקביעת איסור כאמור בחקיקת-משנה. בהתחשב בכך, לשיטתי,

הכללים הנדונים בעתירה שלפנינו הותקנו ללא הסמכה מתאימה בחוק, ומטעם זה דין העתירה להתקבל" ([בג"ץ 10203/03 "המפקד הלאומי" בע"מ נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סב\(4\) 715, 799 \(2008\)](#)).

עמדה זו, שכאמור נעשתה להלכה, קוראת לבחינתן, ראשית, של נסיבות-הפגיעה ושל עומקה; ואחר כך של מרכזיותו של הערך הנפגע. ככל, שהזכות היא חשובה יותר והפגיעה בה קשה יותר, כך הולכת דרישת-הסמכות ונעשית דווקנית. אין היא מוכנה להסתפק בדבר, שאיננו גרעינה המזוקק של הסמכה מפורשת – ציווי ברור בהוראתו של חוק ראשי.

11. שתי הפרשות הללו הלכו, כפי שכבר הוסבר, אחר פעולותיהן של רשויות-המנהל, בין בחקיקת-משנה ובין בקביעתם של נהלים לפעולתן. ברם לא זו בלבד, שהגיונה של גישה זו יפה לכל פעולה יוצרת-נורמה ואינה חקיקה ראשית, ובכלל זה לצווים של בתי-המשפט, אלא שהלכה זהה נקבעה, זמן לא רב לאחר מכן, באורח פרטני בנוגע לפעולתן של ערכאות. כוונתי היא לקביעותיו של בית-המשפט העליון בענין רמי מור ([רע"א 4447/07 מור נ' ברק אי.טי.סי.](#) [1995] [החברה לשרותי בזק בינלאומיים בע"מ, פ"ד סג\(3\) 664 \(2010\)](#)). בנסיבותיה של אותה פרשה נדחתה, מפורשות, הכרה בסמכותם של בתי-המשפט להגביל, בייחוד את חופש-הביטוי, מכוח סמכותם ה"כללית" שלפי [סעיף 75 לחוק בתי המשפט](#) [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; לפי [סעיפים 75-71 לפקודת הנזיקין](#) [נוסח חדש] או מכוחם של [חוק איסור לשון הרע](#), [חוק הגנת הפרטיות](#) או [חוק עוולות מסחריות](#), התשנ"ט-1999. כך פסק כבוד המשנה לנשיאה, השופט אליעזר ריבלין:

"פתיחת הפתח למתן הצו המבוקש נושאת עמה השלכות רוחב מרחיקות לכת. לא מצאתי כי קיימת כיום מסגרת דיונית הולמת למתן צו [כמבוקש] ולשיטתי אין 'להמציא' מסגרת כזו ב'חקיקה שיפוטית'. אין בית המשפט חופשי לנסח מחדש את הדין או להוסיף עלי[ו] אגד מגוון של הוראות חדשות. שיטת משפט אחראית מחויבת לכך שבהגיענו לנקודה מסוימת לא יהא ניתן עוד להתקדם בלי התערבות חקיקתית. במיוחד כך הוא הדבר בהקשר הנדון, שבו ההסדר הפסיקתי החדש אמור ליצור מסגרת דיונית

למתן סעד, הכרוך בפגיעה ניכרת בזכויות יסוד חוקתיות"
(שס, בעמ' 703 ו-709).

את הרציונאל הסביר כבוד המשנה לנשיאה באלו המלים ואין מתאימות מהן לפרשה
אשר לפני:

"האינטרנט הוא 'כיכר העיר' החדשה שהכול שותפים לה.
המדיום החדש – המרחב הווירטואלי – מצוי בכל ופתוח
לכל. הכלים שהוא מציע, ובהם 'חדרי השיח', הדואר
האלקטרוני, הגלישה על גלי הרשת העולמית ובתוך
הרשתות החברתיות – מאפשרים קבלת מידע והעברתו,
'האזנה' לדעות של אחרים והשמעתן של דעות עצמיות. זהו
אפוא אמצעי דמוקרטי מובהק המקדם גם את עקרון
השוויון ומציב מחסום בפני התערבות שלטונית ובפועל
רגולטיבית בחופש הביטוי... גם שעה שנדרשים בתי
המשפט לעילה שעניינה במרחב הווירטואלי – כגון עילה
שביסודה פרסום לשון הרע באינטרנט – בתי המשפט אינם
פועלים, ללא הסמכה בדין" (שס, בעמ' 694 ו-710).

12. הטיעון של פגיעה ברעיון הדמוקרטי, ומחייב את פעולתן החופשית של רשתות
חברתיות, הוא אך אחד מבין שורה של סוגיות מורכבות, הנקשרות בפעולתן של אלו. יש גם
טיעונים אחרים, מהם הפוכים ונדרשים, בין היתר, לאופן שבו התפתחו ומופעלות אותן
פלטפורמות; למשמעותו של הכוח המרוכז בידיהן ולשאלת-אחריותן כלפי הפרט או הציבור.
הוסיף והעיר, באותה פרשה, כבוד השופט אדמונד א' לוי בדברים אשר דומה עלי, בכל הכבוד,
כי לא יכלתי לנסחם אחרת:

"תסר [בהסמכה שבחוק] – מקורו בפיגורו של הדין החקוק
אחר המציאות הטכנולוגית. כידוע, אין זו הסוגיה היחידה
הקשורה ברשת האינטרנט ונדרשת להסדר חקיקתי. אותו
הסדר מחייב התייחסות למכלול רחב של פרמטרים.
השלכותיו רבות, והן משתרעות הרחק מעבר לגדרה של
השאלה העומדת לדיון. אין אלו סוגיות ההולמות את

קביעתם של הסדרים ראשוניים בהלכה פסוקה. תפקיד המחוקק הוא" (שס, בעמ' 764).

13. הסוגיות הקשורות בשאלת-אחריותן של פלטפורמות כמו אלו שברשימת-הנתבעים לפני, הן נכבדות לא רק במובנה של ציפייה כי המבקשים להניחן לפנין של ערכאות יוכלו לגבש בן, קודם שהם באים בשעריו של בית-המשפט, עמדה יסודית ומושכלת דיה באורח שקול שאינו, חלילה, הזדמנותי; אלא, שנהיר בעיני כי סעדי-הציווי מרחיקי-הלכת אשר התבקשו מכוון אינם מסורים לו, לבית-המשפט, להעניקם לפי החקיקה דהיום. אם ראוי הוא לשקול מתן-כוח לצוות על הרחקתו המוחלטת של אדם מאמצעי-פרסום או מפלטפורמה, אם לאו – ענין הוא למחוקק לענות בו. אין הוא, לדעתי, ענין להסדר ראשוני באמצעותה של פסיקה, כמבוקש מפייהם של התובעים אשר לפני.

צידוף-סרק של נתבע

14. באותה קלות-יתר, שאפיינה את הגשתם של חלקים בתובענה זו, בחרו התובעים לצרף לרשימת הנתבעים את היועץ המשפטי לממשלה. בכתב-התביעה הוגדר נתבע זה "משיב פורמלי". אם תבקש לתור בתקנות סדר-הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, או בכל דבר-חקיקה אחר הנוגע להליכים לפניו של בית-משפט זה והוא ערכאה דיונית אחר המונח הזה, נדמה שלא יעלה הדבר בידך. משיב פורמלי מוכר בתקנות של סדר הדין האזרחי אך בהליך לפניו של ערכאת-הערעור ואף זאת רק לפי הסמכות, [שבתקנה 445\(א\)5](#) לתקנות. הסוגיה של בעלי-דין בערכאות-הדיון, ומוסדרת [בפרקים השלישי](#) והרביעי לתקנות הללו, אינה רואה נתבע בהליך אזרחי אלא מי ש"יש לו, או טוען שיש לו, ענין בנושא התובענה ושיש מקום לחייבו להשיב עליה" ([תקנה 13](#) הנ"ל לתקנות סדר-הדין האזרחי).

בהחלט ייתכנו מצבים, שבהם לא מבקש כתב-תביעה סעד פרטני מנתבע פלוני אך יש מקום לצרפו לרשימת-הנתבעים כי הוא עשוי להיות מושפע מתוצאותיה של התובענה או שטעם אחר מצוי לחייבו להשיב לה, בייחוד על מנת שהבירור לא יימצא חסר ובייחוד על מנת שלא תיפגע זכותו של הנתבע המבוקש להביא את עמדתו לפניו של בית-המשפט. היועץ המשפטי לממשלה, מי שאמון על עמדתה המשפטית של המדינה, עשוי להיות גורם שכזה. אלא, שהתובענה אשר לפני אפילו לא ניסתה לבאר מה ענין לנתבע הזה בבירור ובתוצאותיו. לא נתבקש מאום לגביו, אפילו משנתברר כי הוא לא הגיש כתב-הגנה או התייחסות אחרת לבית-המשפט. בית-המשפט נדרש להעלות שאלה זו, ביוזמתו, לפנייהם של התובעים רק כדי שלא לשמוע כל בקשה שהיא בענינו של נתבע זה.

15. אני מוחק את התביעה נגד נתבע 7, היועץ המשפטי לממשלה. רק משום, שגורם זה לא נדרש לטרוח בהתגוננות מפניה של התובענה, לא אחייב את התובעים בהוצאותיו. אחרת, כל מקום היה לעשות כן והרי זהו חיוב בהוצאות לאוצר-המדינה, על המשמעות המיוחדת שיש, בייחוד, לגבייתו ולקושי שהוא מעמיד בשל כך לפניהם של תובעים.

ענינם של תובעים 2 ו-3

16. אם לא אכנס, בגדרה של החלטתי זו, לנסיבות אישיות נטענות, אלו ואחרות, של מי מתובעים 2 ו-3 אין זה משום שביקשתי להקל ראש בטענתם כי הם נפגעו מידי של נתבע 1. בבחינת-טענותיהם מתחייבת רגישות ואם קם, בנסיבות ענינם, צידוק למתן-תרופה אשר מערכת-השפיטה מוסמכת לנותנה, ההליך המשפטי הוא מסלול אפשרי עבורם לצעוד בו.

17. עם זאת, גם בענינם של תובעים 2 ו-3 נהיר כי התביעה המונחת לפניו של בית-המשפט היא רחבה מדי. כאמור, הצו הכללי אשר לו עתרו השניים, וחפץ להניף מאכלת על כוחו של נתבע 1 לעשות, ככלל, שימוש בפלטפורמות שמפעילה מי מהנתבעות, אינו בסמכותו של בית-משפט זה. ציווי בענינם של ביטויים פרטניים לא נתבקש וממילא, זולת סרטון יחיד שעודו ביוטיוב ובו אדבר מיד, שוב אין הביטויים הנזכרים בתובענה זו גלויים לפוקדים את ערוצי-הנתבעות.

18. נותר לדיון הסעד הכספי. כתב-התביעה לא ידע להצביע על עילה אישית, למי מתובעים 2 ו-3, ועולה מהוראותיהם של [חוק הגנת הצרכן](#), [פקודת הרוקחים](#), [פקודת הרופאים](#) או [חוק העונשין](#). מרכיבים אלה בתביעתם נדחים, אפוא, על הסף. פני-הדברים שונים הם בכל הנוגע לעילות הנטענות בקשר ללשון-הרע, לפגיעה בפרטיות ולהפרתה של הוראה חקוקה. השאלות מה נעשה בהקשרים הללו, במה נפגעו התובעים ומהי, אם בכלל, אחריותם של הנתבעים – לא תוכלנה לעמוד להכרעה בשלב הסף. הן ענין לבירורה של התובענה גופה.

לא אוכל לקבל, כטענת סף, את טענתן של חברות-פייסבוק כי יש לפטרן מאחריות אך משום שהפלטפורמה שלהן לא כללה שום תוכן בענינו של מי מתובעים 2 ו-3. על פני הדברים הפנתה הפלטפורמה הזו אל אחרת, זו של מי מנתבעות 5 ו-6 ובה, על כך פייסבוק תקשה לחלוק, פרסומים, העוסקים במי מן התובעים הללו. מה משמעות יש לדבר – ענין הוא לטענות הצדדים ולבירור גופו. לא ניתן להידרש לו על הסף.

שנית, היטב ידוע הדבר כי תובענה כספית בעילות שנותרו אינה צופה אך פני עתיד. יסוד להגשתה יכול להיות אפילו במתן-ביטוי של עבר, בידי איזו מן הפלטפורמות, לתכנים מפרים שעסקו בתובעים. זאת, אפילו אם תכנים אלה שוב אינם מופיעים בהן. ממילא, כפי שכבר ציינתי, אינני שותף מלא לטענתן של נתבעות 5 ו-6 כי, לאחר הסרה, שוב לא נותר בפלטפורמה שלהן שום סרטון וענינו במי מהתובעים. כוונתי היא לסרטון שלא הוסר, משום שלפי טענתן של נתבעות 5 ו-6 הוא ייחד את עצמו לאחיו של תובע 2. אינך נדרש להרחיק נדוד כדי לפגוש בחשש – אם כי כל טענה של מי מהצדדים בנדון שמורה לו להמשכו של הברור – כי סרטון זה מתייחס, במידה זו או אחרת, גם לתובע עצמו.

19. השאלה אם, בענינים שנותרו, אוצרת התובענה כוח היא ענין לצדדים לענות בו. בירור יימשך אלא אם יסבור מי מהצדדים, לאחר שקילה, כי הוא מבקש אחרת מבית-המשפט. מבלי שנקבע דבר לגבי ההכרעה, כמובן, סבורני כי נכון יעשו תובעים 2 ו-3 אם יתנו את דעתם לשאלה אם נכון להמשיך בבירורה של התובענה, כפי שנותרה בעקבותיה של החלטה זו ולמצער אם ראוי להותיר על כנו את סכומה.

סיכומם של דברים

20. סוף דבר, שמא אומר ספו של דבר, הוא כי כבר בשלב זה של הדיון מסולקת, במלואה ובדחייה, תביעתה של תובעת 1 נגד כל אחד מן הנתבעים 1-6. אשר לתובעים 2 ו-3, מסולקת בדחייה תביעתם לסעד של ציווי נגד נתבעות 2, 3, 5 ו-6 וכן מלוא-הנטען בעילות שאינן לשון-הרע, פגיעה בפרטיות והפרתה של חובה חקוקה. התביעה נגד נתבע 7, היועץ המשפטי לממשלה, נמחקת.

תובעים 2 ו-3 יודיעו את עמדתם לגבי המשכו של ההליך עד יום 15.12.2020.

21. בתוך 15 ימים מיום, שקיבלה לידיה פסק-דין חלקי זה, תשלם תובעת 1:

- א. לנתבעות 2 ו-3, יחד ולחוד – שכר-טרחה של עורכי-דין בסך, כולל מע"מ, של 35 אלף ש"ח;
- ב. לנתבעות 5 ו-6, יחד ולחוד, שכר-טרחה של עורכי-דין בסך, כולל מע"מ, של 35 אלף ש"ח.
- ג. לנתבע 1 – שכר-טרחה של עורכת-דין בסך, כולל מע"מ, של 11,700 ש"ח.

רק בשל העובדה, שהדיון בענינה תם בשלב מוקדם של ההליך לא מצאתי מקום לחייב את תובעת 1 בהוצאותיהם הריאליות, המוערכות, של מי מהנתבעים ונדרש לייצוג משפטי מקיף ויקר; לעבודה משפטית לא מבוטלת, שנכרכה בהגשתם של כתבי-הגנה ושל בקשות לסילוק על הסף ובהתייצבות לישיבה ממושכת בקדם-משפט. איחור בתשלום יוסיף הפרשי-הצמדה ורבות לפי [חוק פסיקת ריבית והצמדה](#), התשכ"א-1961 מיום-החיוב האמור ועד למועד-התשלום בפועל.

לעת הזו אינני עושה, בבקשה זו, צו להוצאות בענינם של תובעים 2 ו-3. זאת, בייחוד על מנת שלא לפגוע בזכות-הגישה של תובעים אלה לערכאות. לכל אחד מהצדדים שמורות טענותיו בנדון לסופו של ההליך.

22. המזכירות תמציא את העתקו של פסק-דין חלקי זה לכל הצדדים, לרבות לנתבע 7; תותיר את התיק פתוח ותקבע תזכורת פנימית ליום 16.12.2020. החלטה זו מותרת בפרסום על אף סיווגו של התיק כתיק בדלתיים סגורות, בכפוף לכך שלא יפורסם כל פרט, שיש בו לזהות את תובעים 2 ו-3.

ניתן היום, י' בכסלו התשפ"א, 26 בנובמבר 2020, שלא במעמד-הצדדים.

גיא הימן 54678313

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה